

การศึกษาเปรียบเทียบบทบาทการเผยแผ่ศาสนาของพระธรรมทูตในพุทธ
ศาสนากับศาสนทูตในคริสต์ศาสนา
A Comparative Study of the Missionary Roles of Missionaries
in Buddhism and Missionaries in Christianity

¹พระปลัดสุวิชัย ขนติรัตนนิโล ²คงสฤษฎ์ แพงทรัพย์ ³กฤต ศรียะอาจ

¹Phrapalad Suwichai Khantiratananilo ²Khongsaris Pangthrap ³Kit Sriya-ad

^{1,2,3}คณะพุทธศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^{1,2,3}Faculty of Buddhism, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

¹Corresponding author, e-mail: 6301201007@mcu.ac.th

Received June 6, 2024; Revised December 26, 2024; Accepted: December 28, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบทบาทการเผยแผ่ศาสนาของพระธรรมทูตในพุทธศาสนา 2) เพื่อศึกษาบทบาทการเผยแผ่ศาสนาของศาสนทูตในคริสต์ศาสนา และ 3) เพื่อเปรียบเทียบบทบาทการเผยแผ่ศาสนาของพระธรรมทูตในพุทธศาสนากับศาสนทูตในคริสต์ศาสนา งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากพระไตรปิฎก คัมภีร์ไบเบิล และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาพบว่า พระธรรมทูต คือผู้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาออกไปเผยแผ่แก่ชนทั่วไป ซึ่งต้องมีบุคลิกลักษณะที่ดี มีคุณธรรม และต้องประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคม โดยมีเป้าหมายหลักคือการสร้างสังคมสันติสุข และการนำพาผู้อื่นให้พ้นทุกข์ ส่วน ศาสนทูต คือ ผู้ประกาศแผนการของพระเจ้าเป็นเจ้าที่จะช่วยเหลือมนุษย์ให้รอดจากภัยต่างๆ ต้องมีความประพฤติดี และปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับหลักบัญญัติ 10 ประการ โดยมีเป้าหมายหลัก คือการประกาศความศักดิ์สิทธิ์ ความรัก ความจริง ของพระคริสต์ เมื่อเปรียบเทียบบทบาทการเผยแผ่ศาสนาของพระธรรมทูตในพุทธศาสนากับศาสนทูตในคริสต์ศาสนา สรุปได้ดังนี้ 1) ประเด็นที่สอดคล้องกัน พระธรรมทูตกับศาสนทูต เป็นบุคลากรเผยแผ่ที่มุ่งนำหลักการทางศาสนาไปขยายให้สังคมรับรู้ และนำไปปฏิบัติ โดยที่บุคลากรนั้นต้องมีบุคลิกควรแก่การเคารพนับถือ 2) ประเด็นที่ต่างกัน พระธรรมทูตนั้น มุ่งเผยแผ่หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาโดยมีเป้าหมายเพื่อให้คนพ้นทุกข์มีพระนิพพานเป็นที่สุด ส่วนศาสนทูต มุ่งประกาศหลักการของพระคริสต์ และการทำสังคมสงเคราะห์โดยมีเป้าหมายคือชีวิตนิรันดร์ในอ้อมกอดของพระเจ้า

คำสำคัญ: การเผยแผ่ศาสนา; พระธรรมทูต; ศาสนทูต; พุทธศาสนา; คริสต์ศาสนา

Abstract

This article has objectives: 1) to study of missionary roles of missionaries in Buddhism, 2) to study of missionary roles of missionaries in Christianity, and 3) to compare of missionary roles of missionaries in Buddhism and Christianity. This research is a qualitative study by studying and collecting information from the Tripitaka, Bible, and related research. The results of the study found that Missionary missionaries are those who carry the principles of Buddhism and spread them to the general public. They must have good character, morality and must behave as a good example for society. The main goal is to create a peaceful society and leading others to escape suffering. A messenger is someone who announces God's plan to save mankind from various dangers. Must have good behavior and conduct oneself in accordance with the Ten Commandments with the main goal It is to proclaim the holiness, love, and truth of Christ. Compare the missionary role of missionaries in Buddhism and missionaries in Christianity. It can be summarized as follows: 1) Consistent issues: Missionary and messenger. They are mission personnel who aim to spread religious principles to society and put into practice the personnel must have a personality worthy of respect and respect. 2) Different issues: That missionary aiming at propagating the principles of Buddhism with the goal of making people free from suffering and attain nirvana, as for the Apostles, they aim to proclaim the principles of Christ and social work with the goal of eternal life in God's embrace.

Keywords: Missionary Roles; Missionaries; Buddhism; Christianity

บทนำ

งานพระธรรมทูต คือการส่งบุคลากรทางศาสนาให้แก่พระภิกษุสงฆ์ออกไปเผยแผ่หลักคำสอนของพระพุทธศาสนา เริ่มต้นขึ้นภายหลังจากที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้ และ ทรงแสดงธรรมแก่พราหมณ์ ปัญจวัคคีย์เป็นกลุ่มเป้าหมายแรก จนได้บรรลุลหิตเป็นพระอรหันต์ทั้งหมด ต่อมาก็แสดงธรรมโปรดยสกุลบุตรและสหายรวม 55 ท่าน จนได้บรรลุลหิต เช่นเดียวกัน เป็นอันว่าได้มีพระอรหันต์ เกิดขึ้นแล้ว 61 องค์ รวมทั้งพระองค์ด้วย เมื่อทรงเห็นว่าเหล่าพระสาวกมากเพียงพอที่จะประกาศศาสนาได้แล้ว พระพุทธเจ้าตรัสสั่งพระอรหันต์สาวกทั้งหลายว่า “ภิกษุทั้งหลายพวกเธอจงเที่ยวจาริกไป เพื่อประโยชน์ และความสุขแก่ชนหมู่มากเพื่ออนุเคราะห์โลก เพื่อประโยชน์แก่กุลและมีความสุขแก่เทวดาและมนุษย์” (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ 4 ข้อที่ 32 หน้า 40 มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

เหล่าพระสาวกทั้ง 60 รูป ที่ส่งไปประกาศพระศาสนานั้น ถือว่าเป็นพระธรรมทูตชุดแรก ที่ไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยที่พระองค์ก็ได้ทรงเสร็จไปเผยแผ่พระศาสนาเหมือนกัน คือ เสด็จไปตำบลอรุเวลาเสนานิคม เพื่อโปรดชฎิล 3 พี่น้องซึ่งเป็นเจ้าลัทธิที่ผู้คนนับถือมาก เมื่อเจ้าลัทธินับถือเลื่อมใสแล้ว เหล่าบิณฑบาตทั้งหลายก็จะได้นับถือเลื่อมใสไปด้วย ทำให้พระศาสนาเผยแผ่ไปได้รวดเร็ว พระพุทธศาสนาก็ได้แพร่หลายนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา การปฏิบัติหน้าที่ในการประกาศและเผยแผ่

พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ที่ปฏิบัติงานด้านพระธรรมทูตในสมัยพุทธกาลนั้น การกิจหลักคือการประกาศและเผยแผ่พระศาสนาด้วยการแสดงธรรมและการถือพรหมจรรย์ ตลอดจนวัตรปฏิบัติของผู้บวช ซึ่งเป็นเหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้มีผู้เคารพนับถือพระพุทธศาสนาอย่างแพร่หลายได้ (การศาสนา, 2534) สำหรับในประเทศไทย พระพุทธศาสนาได้เข้ามาเผยแผ่ในยุคแรกคือสมัยของพระเจ้าอโศกมหาราชได้ ส่งพระธรรมทูตสายที่ 8 มีพระโสณะและพระอุตตระเป็นหัวหน้าเข้ามาเผยแผ่พระพุทธศาสนา ประมาณปีพ.ศ. 303 และเป็นเหตุให้พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย ตราบเท่าทุกวันนี้ (สิริวัฒน์ คำวันสา, 2534)

ในส่วนของการศาสนาคริสต์นั้น เป้าหมายของการเผยแผ่คือการไปเผยแผ่เพื่อประกาศข่าวดีของพระเจ้า ดังข้อความครั้งเมื่อพระเยซูคริสต์ได้รวบรวมอัครสาวกได้ถึง 12 คน ทรงเสริมสร้างอบรมสั่งสอนเตรียมการอัครสาวกเหล่านั้นเพื่อออกไปประกาศวรสารข่าวดีแห่งความรอดแก่ปวงชน ในการส่งอัครสาวกออกไปประกาศ คริสตธรรมนี้ พระเยซูคริสต์ตรัสว่า “ท่านทั้งหลาย จงไปสั่งสอนนานาชาติ ให้มาเป็นศิษย์ของเรา ทำพิธีล้างบาปให้เขา เดชะพระนามพระบิดา พระบุตร และพระจิต จงสอนเขา ให้ปฏิบัติตามคำสั่งทุกข้อที่เราให้แก่ท่าน แล้วจงทราบเถิดว่า เราจะอยู่กับท่านทุกวันตลอดไปตราบจนสิ้นพิภพ” (พระคัมภีร์มัทธิว บทที่ 28 หัวข้อธรรมที่ 19 - 20 คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตธรรม แผนกพระคัมภีร์, 2014) และพระองค์ยังทรงกำชับอัครสาวกถึงการออกเผยแผ่โดยใช้สันติธรรมและเมตตาธรรมว่า “ท่านทั้งหลายได้รับเปล่าๆ จงให้เปล่าๆ อย่าคิดหาทองคำ หรือเงิน หรือทองเหลืองไว้ในไส้ของท่าน หรือยามใช้ตามทาง หรือเสื้อสองตัว หรือรองเท้า หรือไม้เท้า” (พระคัมภีร์มัทธิว บทที่ 10 หัวข้อธรรมที่ 8 - 10 คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตธรรม แผนกพระคัมภีร์, 2014)

วิธีสร้างแรงจูงใจในการเผยแผ่ศาสนา เริ่มจากประกาศพระวรสารของพระเยซูคริสต์ สิ่งแรกที่พระองค์ตรัสและสอนสาวกในการออกเผยแผ่ศาสนาคือถ้อยคำที่ว่า พระองค์ได้รับใช้พระเป็นเจ้า เพื่อประกาศข่าวดีแก่คนจน ประกาศอิสรภาพแก่เชลยประกาศปีแห่งความโปรดปรานของพระเป็นเจ้า (พระคัมภีร์ลูกา บทที่ 4 หัวข้อธรรมที่ 18 - 19 คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตธรรม แผนกพระคัมภีร์, 2014) ถ้อยคำนี้ถือได้ว่าเป็นแรงจูงใจอันสำคัญ ที่มุ่งหวังให้มนุษย์ได้รับความรอดและเข้าไปอยู่ในดินแดนของพระเป็นเจ้า (Kingdom of God) ตามความเชื่ออันเป็นเป้าหมายสูงสุดของศาสนาคริสต์ พระเยซูคริสต์ ทรงพยายามที่จะปลุกเร้าความเชื่อเกี่ยวกับแผ่นดินสวรรค์ หรืออาณาจักรพระเป็นเจ้าให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชน โดยตระเวนไปทั่วเพื่อประกาศข่าวดี และยังส่งสาวกออกไปช่วยป่าวประกาศเพื่อให้แพร่หลายมากยิ่งขึ้นโดยมีความเชื่อว่า เมื่อประกาศ ข่าวดีไปได้ทั่วโลกเมื่อใด อาณาจักรพระเป็นเจ้าก็จะมาถึงเมื่อนั้น (พระคัมภีร์มาระโก บทที่ 13 หัวข้อธรรมที่ 10 คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตธรรม แผนกพระคัมภีร์, 2014) ดังนั้น ความเชื่อเรื่องอาณาจักรพระเป็นเจ้านี้ จึงเป็นแรงจูงใจให้เกิดการตัดสินใจ เพื่อการกลับใจที่พระเยซูคริสต์ทรงประกาศ และเป็น การเปลี่ยนใจ เปลี่ยนความคิด เปลี่ยนความจงรักภักดีจากสิ่งอื่น ๆ จากอาณาจักรอื่นมาสู่อาณาจักรพระเป็นเจ้า โดยทรงเน้นว่าจงแสวงหาอาณาจักรพระเป็นเจ้าก่อนสิ่งอื่นใด และปึกใจมันอยู่กับพระอาณาจักรนี้ (พระคัมภีร์มาระโก บทที่ 12 หัวข้อธรรมที่ 30-31 คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตธรรม แผนกพระคัมภีร์, 2014)

จากการศึกษาในเบื้องต้น จะเห็นได้ว่า ผู้เผยแผ่ศาสนานับว่าเป็นบุคคลสำคัญที่ทำให้ศาสนาเผยแผ่ไปสู่ที่ต่างๆ ขยายอาณาจักรได้อย่างกว้างขวาง ดังนั้น ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษา

เปรียบเทียบบทบาทการเผยแผ่ศาสนาของพระธรรมทูตในพระพุทธศาสนากับศาสนทูตในคริสต์ศาสนาในประเด็นแนวคิดเกี่ยวกับการเผยแผ่, คุณสมบัติของพระธรรมทูตกับศาสนทูต, หลักการและวิธีการการเผยแผ่ศาสนา และเป้าหมายการเผยแผ่ศาสนาของพระธรรมทูตกับศาสนทูต เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปสู่การสร้างบทเรียนในการเผยแผ่ศาสนาเพื่อสร้างสันติสุขต่อสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทการเผยแผ่ศาสนาของพระธรรมทูตในพุทธศาสนา
2. เพื่อศึกษาบทบาทการเผยแผ่ศาสนาของศาสนทูตในคริสต์ศาสนา
3. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทการเผยแผ่ศาสนาของพระธรรมทูตในพุทธศาสนากับศาสนทูตในคริสต์ศาสนา

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษานี้ เป็นการศึกษาเชิงเอกสาร ซึ่งได้มีการศึกษาตามวิธีการต่างๆ ดังนี้

1. เอกสารปฐมภูมิ (Primary Source) รวบรวมข้อมูลหลักฐานเรื่องบทบาทการเผยแผ่ศาสนาของพระธรรมทูตในพุทธศาสนากับศาสนทูตในคริสต์ศาสนา โดยศึกษาจากพระไตรปิฎก อรรถกถา และคัมภีร์ไบเบิลแห่งคริสต์ศาสนา เป็นต้น

2. เอกสารทุติยภูมิ (Secondary Source) เช่น ศึกษาข้อมูลเรื่องบทบาทการเผยแผ่ศาสนาของพระธรรมทูตในพุทธศาสนากับศาสนทูตในคริสต์ศาสนา จากตำรา เอกสาร สิ่งพิมพ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจะใช้หลักฐานเหล่านี้มาสนับสนุน เพื่อหาข้อสรุปและเรียบเรียงเสนอผลการวิจัย

3. ประมวลและรวบรวมข้อมูล ทั้งจากส่วนการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยต่างๆ นำข้อมูลมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ เพื่อนำมาเปรียบเทียบถึงบทบาทการเผยแผ่ศาสนาของพระธรรมทูตในพุทธศาสนากับศาสนทูตในคริสต์ศาสนาในประเด็น แนวคิดเกี่ยวกับการเผยแผ่, คุณสมบัติของพระธรรมทูตกับศาสนทูต, หลักการและวิธีการการเผยแผ่ศาสนา และเป้าหมายการเผยแผ่ศาสนาของพระธรรมทูตกับศาสนทูตต่อไป

ผลการศึกษา

วัตถุประสงค์ที่ 1 การที่ศาสนาจะเจริญรุ่งเรืองและอยู่ยืนยวนยาวนาน ประเด็นสำคัญประการหนึ่งคือการขยายอาณาเขตออกไปจากการเผยแผ่ทั้งจากพระภิกษุเองและจากพุทธศาสนิกชน การเผยแผ่ คือ การประกาศหรือการเปิดเผยสิ่งที่ปิดอยู่ ที่คนยังไม่ได้รู้ ยังไม่ได้เห็น ให้ได้รู้ได้เห็นทั่วกัน ในที่นี้หมายถึงการเปิดเผยหลักธรรมคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนาให้พุทธศาสนิกชนได้รับเข้าใจชัดเจนในหลักธรรมแล้ว สามารถที่จะน้อมนำเอาหลักธรรมในพระพุทธศาสนาไปประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ปฏิบัติตามสมควรแห่งการปฏิบัตินั้น ผลจากการส่งพระธรรมทูตไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในภูมิภาคต่างๆ ของพระเจ้าอโศก มหาราชนี้เอง ทำให้พระพุทธศาสนามีความเจริญรุ่งเรืองในประเทศต่างๆ ของโลก มีการพัฒนา ศาสนวัตถุและศาสนบุคคล พร้อมทั้งการเผยแผ่หลักธรรมคำสั่งสอนเข้าสู่ประชาชนทุกสังคม (พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2538)

พระธรรมทูตนั้น ต้องมีคุณลักษณะ 3 ด้าน คือ 1) ด้านบุคลิกภาพ พระธรรมทูตจะต้องเป็นผู้มีความอดทนไม่แสดงกิริยาท่าทีอื่นจะทำให้เสียบุคลิกภาพ “ความอดทนคือความอดกลั้นเป็นตบะอย่างยิ่ง” เป็นผู้รู้จักข่มจิตในการปฏิบัติ หน้าที่ไม่เห็นแก่ความยากลำบาก ยอมตรากตรำทำงานเพื่อพระศาสนา 2) ด้านคุณธรรม พระธรรมทูตจะต้องเป็นผู้มีคุณธรรมเป็นอุดมคติประจำตัวซึ่งคุณธรรมลักษณะพื้นฐานของพระธรรมทูตในโอวาทปาฏิโมกข์ “การไม่ทำบาปทั้งปวงการทำกุศลให้ถึงพร้อม การทำจิตของตนให้ผ่องแผ้ว” ถือเป็นคติประจำตัวที่พระธรรมทูตไม่ทำบาปทั้งด้วยกาย วาจา และใจ เป็นผู้ทำแต่ความดีสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ตนและผู้อื่น เป็นผู้มีจิตใจเบิกบาน มีความเมตตา ปราณีต่อทุกคน มีความปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นจากความทุกข์ 3) ด้านการดำเนินชีวิต พระธรรมทูตจะต้องดำเนินชีวิตเป็นแบบอย่างแก่ประชาชน มี ชีวิตแบบเรียบง่ายไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เป็นผู้สำรวมระวังในการบริโภคใช้สอยเสนาสนะ (บรรจบ บรรณรุจิ, 2544) สรุปได้ว่า คุณลักษณะของพระธรรมทูตที่จะต้องทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้น ต้อง เป็นพระสงฆ์ที่มีความเพียบพร้อมไปด้วยวัตรปฏิบัติต่างๆ ที่ดี สง่างาม มีมารยาทเรียบร้อย และมี ความรอบรู้ทุกด้าน สามารถชักจูงโน้มน้าวจิตใจของผู้ฟังให้เกิดศรัทธา ความเชื่อ เกิดความเลื่อมใสใน พระพุทธศาสนาและสามารถนำไปเป็นตัวอย่างใช้ใน ชีวิตประจำวันได้

ภารกิจหลักของพระสงฆ์ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นทูตในสมัยพุทธกาลนั้น พระองค์ทรงกำหนดหน้าที่ในการประกาศและเผยแผ่พระศาสนาด้วยการแสดงธรรมและการถือพรหมจรรย์อย่างละเอียด ซึ่งพระสาวกผู้เป็นทูตจะต้องปฏิบัติตาม คือ 1) ให้พระสาวกผู้เป็นทูตซึ่งพ้นจากทุกข์ทั้งปวงแล้ว ช่วยทวยเทพและมนุษย์ทั้งหลาย ที่ยังไม่พ้นจากความทุกข์ 2) ในการแสดงธรรมเพื่อประโยชน์สุขแก่ชาวโลกนั้น คือแสดงธรรมงามในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง และงามในที่สุด 3) ในการประกาศและเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้น พระองค์ทรงเน้นสอนพระสาวก ที่เป็นทูตให้แจ้งเรื่องพรหมจรรย์ คือการบวชเป็นสมณะในพระพุทธศาสนา พร้อมทั้งประโยชน์และปฏิบัติทา ตลอดจนวัตรปฏิบัติของผู้บวช (สำนักงานเลขานุการ กองงานพระธรรมทูต, 2540) ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา สิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คือ รูปแบบและวิธีการเผยแผ่หลักธรรม หากขาดรูปแบบและวิธีการที่ชัดเจนแล้วบุคคลผู้จะสื่อสารหรือหลักธรรมไป สู่ประชาชน ย่อมเข้าใจคลาดเคลื่อนหรือไม่มีหลักได้ ฉะนั้นจึงควรศึกษาถึงกฎเกณฑ์ต่างๆ เพื่อให้การเผยแผ่หลักธรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุถึงประโยชน์ที่ผู้แสดงธรรมต้องการสื่อไปยังผู้ฟังธรรม หรือผู้รับสาร

ในการแสดงธรรมโปรดเวไนยสัตว์ พระพุทธเจ้าจะทรงแผ่ขยายพระญาณตรวจดูอุปนิสัยของผู้รับการแสดงธรรมเสียก่อน จากนั้นจึงค่อยเสด็จไปโปรด แม้คนเดียวพระองค์ก็ทรงโปรด ดังนั้น การแสดงธรรมของพระองค์จึงมีผลคือผู้ฟังได้บรรลุธรรมตามสมควรแก่อุปนิสัยหรือบารมีธรรมของเขา แต่ในปัจจุบัน กลุ่มเป้าหมายในการแสดงธรรมของพระสงฆ์นั้นมีมากมายหลายกลุ่ม แล้วแต่จะเลือกเองโดยภาพรวม หากจัดตามวัย ก็แบ่งได้เป็น 5 คือ 1. วัยเด็ก 2. วัยรุ่น 3. วัยหนุ่มสาว 4. วัยผู้ใหญ่ 5. วัยชรา (พระมหาอรุณ จิตตคุตโต, 2544) ศาสตร์ต่างๆ จะต้องมีการจริยธรรมด้วย จึงจะเป็นศาสตร์เพื่อการสร้างสรรค์ ไม่ใช่การอาศัยเป็นเครื่องมือในการสร้างประโยชน์ให้กับตนเองโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องดีงาม การสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจก็มีจริยธรรมเช่นกัน คือต้องมีศีลธรรมกำกับ นอกจากประโยชน์ตนแล้วต้องคำนึงถึงประโยชน์ของผู้อื่นด้วย ไม่ใช่เป็นการโฆษณาชวนเชื่อ หรือการสร้าง

หลักฐานเท็จหลอกลวง ซึ่งจัดเป็นมุสาวาท ตัวอย่างในการสร้างหลักฐานเท็จ ชักชวนให้คนอื่นเชื่อเพื่อทำลายฝ่ายตรงกันข้ามกับตน

วัตถุประสงค์ที่ 2 การเผยแผ่คริสต์ศาสนาเป็นการประกาศแผนการของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของที่จะช่วยเหลือมนุษย์ให้รอดจากภัยต่างๆ (คุณพ่อชวลิต กิจเจริญ, ม.ป.ป.) ซึ่งภารกิจการแพร่ธรรมและการประกาศพระวรสารนั้น มีพระบิดาเจ้าองค์ความรักเป็นองค์อุปถัมภ์ เป็นประกาศแผนการของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของที่จะช่วยเหลือมนุษย์ให้รอดจากภัยต่างๆ ความเจริญของศาสนาคริสต์ได้มีมายาวนานจนกระทั่งถึงยุคล่าอาณานิคมของพวกจักรวรรดินิยมชาวยุโรปและอเมริกัน ซึ่งอยู่ในช่วงเวลาประมาณคริสต์ศตวรรษที่ 15-16 ศาสนาคริสต์ได้ถูกนำไปเผยแผ่ในประเทศต่างๆ ที่นักล่าอาณานิคมเหล่านี้ไปถึง ทำให้คริสต์ศาสนิกชน มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นทั้งในทวีปยุโรป อาฟริกา อเมริกา เอเชีย และออสเตรเลีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทยได้นักสอนศาสนาชาวโปรตุเกสและสเปนเข้ามาเผยแผ่โดยเดินทางมาพร้อมกับพวกทหารและพ่อค้าของประเทศเหล่านั้น ทำให้มีคนไทยนับถือคริสต์ศาสนากระจัดกระจายไปทั่วประเทศ (พิน ดอกบัว, 2549)

ผู้สอนคริสต์ศาสนานั้น ต้องมีคุณสมบัติที่เหมาะสมโดยเฉพาะความประพฤติ ความประพฤติของผู้สอนศาสนาและคุณสมบัติเหมือนพระคริสต์ที่คาดหวังให้ท่านปฏิบัติและพัฒนาระหว่างเป็นผู้สอนศาสนาขณะท่านกลายเป็นสานุศิษย์ที่อุทิศตนมากขึ้นของพระเยซูคริสต์ และต้องปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับหลักบัญญัติ 10 ประการ (บาทหลวงยอแซฟ วุฒิเลิศ แห่งลอม, 2012)

การเผยแผ่คริสต์ศาสนาของศาสนทูต คือการเข้าสู่พระอาณาจักรเรียกร้องให้มนุษย์มีการตัดสินใจอย่างมั่นคงแน่วแน่ ซึ่งแสดงออกในกิจการ (ริค วอร์เรน, 2006) โดยสอนให้เดินในทางของพระเจ้า แม้ว่าจะเป็นทางแคบ สอนเรื่องผู้เผยพระวจนะเท็จและคำสอนเทียมเท็จ เพราะคำสอนเทียมเท็จจะทำให้คนหลงผิด ทรงสอนว่าความรอดที่แท้จริงไม่ใช้อยู่ที่การรับพระเยซูเจ้าและพระเจ้าด้วยปาก สอนการสร้างชีวิตบนรากฐานที่ถูกต้อง (พระคัมภีร์มัทธิว บทที่ 7 หัวข้อธรรมที่ 24-27 คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตธรรม แผนกพระคัมภีร์, 2014) โดยนำคำสอนที่กล่าวมาทั้งหมดตั้งแต่ต้นไปปฏิบัติซึ่งจะเกิดผลดีแก่เขาทั้งโลกนี้และโลกหน้า อีกทั้งเป็นการเตือนสติบุคคลให้ดำเนินชีวิตอยู่ด้วยความไม่ประมาท และแสดงให้เห็นว่าพระเยซูทรงสอนด้วยสิทธิอำนาจ

คริสต์ศาสนามีความเชื่อเกี่ยวถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับพระเจ้าเป็นพื้นฐาน โดยมุ่งถึง 1) ความศักดิ์สิทธิ์ 2) ความรัก 3) ความจริง (Alva G. Huffer, 1960) ดังนั้น เป้าประสงค์การเผยแผ่ศาสนาของศาสนทูต คือการให้คนทั้ง 3 วัย รู้คุณค่าของตนเอง โดยมีศาสนาเป็นสื่อกลาง การเผยแผ่ศาสนาไม่ใช่การสนองความต้องการเฉพาะคนวัยกลางคนเท่านั้น แต่รวมถึงคนทุกเพศ ทุกวัย มีศักดิ์ และสิทธิ์ทางศาสนาเสมอกันด้วยความรักนิรันดร์อันมีพระเจ้าเป็นพยาน

วัตถุประสงค์ที่ 3 จากการเปรียบเทียบบทบาทการเผยแผ่ศาสนาของพระธรรมทูตในพุทธศาสนากับศาสนทูตในคริสต์ศาสนา สรุปได้ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการเผยแผ่ของพระธรรมทูตกับศาสนทูต มีความเหมือนกันที่จะนำหลักคำสอนของศาสนาไปเผยแผ่ให้คนอื่นรู้ และสามารถนำไปปฏิบัติเพื่อก่อให้เกิดความสุขแก่ผู้ปฏิบัติทั้งในชาตินี้และชาติหน้า ส่วนหน้าที่ต่างกันนั้น พระธรรมทูตในครั้งพุทธกาลจะเน้นในการเผยแผ่หลักธรรมหรือหลักปฏิบัติทางศาสนาเป็นหลัก ส่วนศาสนทูตนอกจากจะนำเสนอหลักคำสอนทางคริสต์แล้วยังนำหลักการสงเคราะห์เข้าร่วมด้วย ดังตารางเปรียบเทียบที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบแนวคิดเกี่ยวกับการเผยแผ่

พุทธศาสนา	คริสต์ศาสนา
การเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้น พระพุทธเจ้าทรงสอนด้วยพระองค์เอง และส่งพระสาวกแยกย้ายไปในที่ต่างๆ ไปประกาศพระพุทธศาสนา โดยใช้วิธีการเดินเท้าเข้าถึงประชาชนทุกชนชั้นวรรณะและลัทธิศาสนา	พระเยซู เมื่อเป็นศาสดาก็ได้ออกประกาศศาสนา โดยการออกไปเผยแผ่คำสอนในหมู่คนยากจนและหมู่คนป่วย เพื่อช่วยคนเหล่านั้นทั้งกายทั้งใจ คือนอกจากจะทำให้คนรู้ตัว รู้ชั่ว อะไรควรทำอะไรไม่ควรทำแล้วยังช่วยรักษาโรคและความผิดปกติทั้งหลาย

คุณลักษณะหรือคุณสมบัติของพระธรรมทูตและศาสนทูตที่เหมือนกันคือการเป็นผู้คุณสมบัติภายในและภายนอกควรแก่การนำมาซึ่งความเลื่อมใสศรัทธาของผู้พบเห็น สามารถเป็นแรงจูงใจให้คนนำคำสอนไปปฏิบัติได้ ส่วนนัยที่ต่างกันนั้น พระธรรมทูตที่จะต้องทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้น ต้องเป็นพระสงฆ์เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ส่วนศาสนทูตต้องมีความรักและศรัทธาในพระคริสต์ ดังตารางเปรียบเทียบที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคุณสมบัติของพระธรรมทูตกับศาสนทูต

พระธรรมทูตในพุทธศาสนา	ศาสนทูตในคริสต์ศาสนา
ก. คุณสมบัติภายใน 3 ประการ คือ 1) คุณลักษณะเฉพาะตัว ยึดมั่นอยู่ในอุดมการณ์ 4 2) เป้าหมาย ยึดหลักการ 3 และ 3) วิธีการในการสร้างสัมพันธ์กับสังคม 6 ข. คุณสมบัติภายนอก ได้แก่ 1) สัปบุริสธรรม 2) หลักกัลยาณมิตร 3) หลักพรหมวิหาร 4) คุณสมบัติพระธรรมทูต 8 ประการ	ศาสนทูตคือผู้สอนคริสต์ศาสนานั้น 1) ต้องมีความประพฤติตามที่พระคริสต์คาดหวัง 2) ปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับหลักบัญญัติ 10 ประการ

หลักการและวิธีการการเผยแผ่ศาสนาของพระธรรมทูตในพุทธศาสนากับศาสนทูตในคริสต์ศาสนาที่เหมือนกันคือการมุ่งแสดง หรือชี้แจง เผยแผ่หลักธรรมทางศาสนาคนอื่นรับรู้ รับทราบอย่างแจ่มชัด สามารถที่จะนำไปปฏิบัติตามให้เห็นจริงตามนั้นๆ ได้ ส่วนนัยที่ต่างกันนั้น พระธรรมทูตจะเน้นหลักการที่จะช่วยให้คนอื่นพ้นทุกข์ โดยที่ตนเองนั้นก็เห็นผลนั้นมาก่อน เรียกว่า ก่อนจะให้คนอื่นบรรลุธรรมตนเองต้องบรรลุก่อน ส่วนศาสนทูตนอกจากจะประกาศคุณของพระคริสต์แล้ว ยังมีการนำหลักแห่งการสังคมสงเคราะห์ร่วมด้วย ทำให้การเผยแผ่คริสต์ศาสนาเจริญรุดหน้ายิ่งขึ้น ดังตารางเปรียบเทียบที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบหลักการและวิธีการการเผยแผ่ศาสนาของพระธรรมทูตในพุทธศาสนากับศาสนทูตในคริสต์ศาสนา

พระธรรมทูตในพุทธศาสนา	ศาสนทูตในคริสต์ศาสนา
พระธรรมทูตมีหลักการ 3 ประการ	ศาสนทูต ต้องปฏิบัติตามพันธกิจ 5

ได้แก่ 1) ช่วยทวยเทพและมนุษย์ทั้งหลาย ที่ยังไม่พ้นจากความทุกข์ 2) แสดงธรรมงามในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง และงามในที่สุด และ 3) พระธรรมทูตต้องหมดสิ้นพรหมจรรย์	ประการ คือ 1) พันธกิจการประกาศพระกิตติคุณแก่ผู้ที่ยังไม่เชื่อ 2) พันธกิจการสร้างสาวก 3) พันธกิจการสามัคคีธรรม 4) พันธกิจการนมัสการพระเยซูเจ้า และ 5) พันธกิจการรับใช้ผู้คนในสังคม
---	---

เป้าหมายการเผยแผ่ศาสนาของพระธรรมทูตและศาสนทูตที่สอดคล้องกันคือการสร้างความสัมพันธ์ของคนในสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข โดยอาศัยหลักธรรมทางศาสนาเป็นเครื่องร้อยรัด ส่วนในประเด็นที่ต่างกันั้น พระธรรมทูตนอกจากจะสอนให้คนไม่เบียดเบียนกันและกันแล้ว ยังสอนให้มองถึงเป้าหมายสูงสุด คือ การบรรลุพระนิพพาน ซึ่งจะได้ต้องมาเบียดเบียนกันและกันอีกต่อไป สำหรับศาสนทูตโน้มน้าวให้คริสตชนเห็นถึงความรักของพระคริสต์ ที่ประสงคิให้ทุกคนเข้าสู่สถานศักดิ์สิทธิ์อันเป็นนิรันดร์นั้น ดังตารางเปรียบเทียบที่ 4

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบเป้าหมายการเผยแผ่ศาสนาของพระธรรมทูตในพุทธศาสนากับศาสนทูตในคริสต์ศาสนา

พระธรรมทูตในพุทธศาสนา	ศาสนทูตในคริสต์ศาสนา
เป้าหมายการเผยแผ่พุทธศาสนาของพระธรรมทูต ในการแสดงธรรมโปรดเวไนยสัตว์ ได้แก่ 1) การไม่กล่าวให้ร้าย หรือกล่าวพาดพิงผู้อื่นในทางที่เสียหาย อันเป็นเหตุให้เขาเสียชื่อเสียง 2) การไม่ทำร้าย ไม่เบียดเบียนข่มเหงรังแก ไม่ทำลายชีวิตผู้อื่น เพราะประโยชน์ตนหรือหมู่คณะ และ 3) การเข้าสู่พระนิพพาน	ศาสนทูตในคริสต์ศาสนามีความเชื่อเกี่ยวโยงถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับพระเจ้าเป็นพื้นฐานดังนี้ 1) ความศักดิ์สิทธิ์ (Holiness) 2) ความรัก (Love) และ 3) ความจริง (Truth)

อภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 พระธรรมทูตที่จะต้องทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้น ต้องเป็นพระสงฆ์ที่มีความเพียบพร้อมไปด้วยวัตรปฏิบัติต่างๆ ที่ดี สง่างาม มีมารยาทเรียบร้อย และมีความรอบรู้ทุกด้าน สามารถชักจูงโน้มน้าวจิตใจของผู้ฟังให้เกิดศรัทธา ความเชื่อ เกิดความเลื่อมใสใน พระพุทธศาสนา และสามารถนำไปเป็นตัวอย่างใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอุดร เทียวอ่อน ผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ประกอบด้วย 1) คุณลักษณะผู้นำเชิงกลยุทธ์ 5 ด้าน ดังนี้ (1) เป็นผู้มีความคิดความเข้าใจในระดับสูง (2) เป็นผู้มีความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่างๆ มากำหนดกลยุทธ์ (3) การมีความคาดหวัง และการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต (4) วิธีคิดเชิงปฏิบัติ (5) การกำหนดวิสัยทัศน์ 2) คุณลักษณะของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ประกอบด้วย (1) คุณสมบัติพระธรรมทูต ตามแนวโอวาท ปาฏิโมกข์เป็นคุณสมบัติพิเศษที่ปรากฏเฉพาะตน คือ ความอดทน เป้าหมายในการเผยแผ่ คือ การละชั่ว ตั้งอยู่ในความดี และทำจิตใจให้บริสุทธิ์ และหลักการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน คือ ไม่ตำหนิเบียดเบียนตนและผู้อื่น สรรวมระวังเป็นต้น (2) คุณสมบัติพื้นฐาน เป็นข้อปฏิบัติพื้นฐานที่พระธรรมทูตสายต่างประเทศทุกรูปจะต้องทำ

ให้ปรากฏขึ้นในตน เช่น มีสัปปริสธรรม 7 มีหลักกัลยาณมิตรในความเป็นผู้นำชุมชนให้คำแนะนำสั่งสอนการดำเนินชีวิตด้วยดี และมีหลักเมตตาธรรม มีน้ำใจดีต่อทุกคนทุกสังคม (3) คุณสมบัติจำเพาะ 8 ประการ ที่พระพุทธเจ้าทรงวางไว้เป็นแบบอย่างแก่พระธรรมทูต ได้แก่ รู้จักฟัง พูดให้ผู้อื่นฟังได้ ใฝ่ศึกษา มีความจำดี เป็นผู้รู้ชัดแจ้ง สามารถอธิบายให้คนอื่นเข้าใจได้ ฉลาดในการเป็นผู้นำ และไม่ก่อการทะเลาะวิวาท (อุตร เขียวอ่อน, 2560)

วัตถุประสงค์ที่ 2 การเผยแผ่คริสต์ศาสนาของศาสนทูต คือการเข้าสู่พระอาณาจักรเรียกร้องให้มนุษย์มีการตัดสินใจอย่างมั่นคงแน่วแน่ ซึ่งแสดงออกในกิจการ โดยสอนให้เดินในทางของพระเจ้า แม้ว่าจะเป็นทางแคบ สอนเรื่องผู้เผยพระวจนะเท็จและคำสอนเทียมเท็จ เพราะคำสอนเทียมเท็จจะทำให้คนหลงผิด ทรงสอนว่าความรอดที่แท้จริงไม่ใช่อยู่ที่การรับพระเยซูเจ้าและพระเจ้าด้วยปาก สอนการสร้างชีวิตบนรากฐานที่ถูกต้อง โดยนำคำสอนที่กล่าวมาทั้งหมดตั้งแต่ต้นไปปฏิบัติซึ่งจะเกิดผลดีแก่เขาทั้งโลกนี้และโลกหน้า อีกทั้งเป็นการเตือนสติบุคคลให้ดำเนินชีวิตอยู่ด้วยความไม่ประมาท และแสดงให้เห็นว่าพระเยซูทรงสอนด้วยสิทธิอำนาจ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูโกวิทสุตาภรณ์ ผลการวิจัยพบว่า การเผยแผ่คริสต์ศาสนาสามารถดำเนินการได้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ โดยกำหนดแนวคิดและหลักการคือ คุณลักษณะ 4 ประการของคริสตจักร คือ การเป็นประชากรของพระเจ้า พระกายของพระคริสต์ พระวิหารของพระวิญญาณบริสุทธิ์ และครอบครัวของพระเจ้า กล่าวคือสมาชิกคริสตจักรในจังหวัดหนองบัวลำภู ให้พระเยซูคริสต์เป็นสรณะในชีวิต และดำเนินชีวิตโดยพึ่งพาในพระองค์ มีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับพระเจ้า ผ่านการนมัสการ การอธิษฐาน และการอ่านพระคัมภีร์ ในเวลาเดียวกัน สมาชิกคริสตจักรมีความสนิทสนมกันพอสมควร มีการดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือกันและกันในการดำเนินชีวิตและการทำพันธกิจในคริสตจักรคริสตจักรได้ดำเนินพันธกิจหลักของคริสตจักรอย่างครบถ้วนทั้ง 5 พันธกิจ คือ (1) พันธกิจการประกาศพระกิตติคุณ (2) พันธกิจการสร้างสาวก (3) พันธกิจการสามัคคีธรรม (4) พันธกิจการนมัสการ และ (5) พันธกิจการรับใช้ผู้คนในสังคม การตอบแบบสอบถามและการสนทนากลุ่มของประชากรกลุ่มตัวอย่างชี้ให้เห็นว่า พันธกิจของคริสตจักรที่ประสบความสำเร็จ คือ พันธกิจการนมัสการ พันธกิจการสร้างสาวก และพันธกิจการรับใช้ผู้คนในสังคม (พระครูโกวิทสุตาภรณ์, 2565)

วัตถุประสงค์ที่ 3 หลักการและวิธีการการเผยแผ่ศาสนาของพระธรรมทูตในพุทธศาสนากับศาสนทูตในคริสต์ศาสนาที่เหมือนกันคือการมุ่งแสดง หรือชี้แจง เผยแผ่หลักธรรมทางศาสนาคนอื่นรับรู้รับทราบอย่างแจ่มชัด สามารถที่จะนำไปปฏิบัติตามให้เห็นจริงตามนั้น ๆ ได้ ส่วนนัยที่ต่างกันนั้น พระธรรมทูตจะเน้นหลักการที่จะช่วยให้คนอื่นพ้นทุกข์ โดยที่ตนเองนั้นก็เห็นผลนั้นมาก่อน เรียกว่า ก่อนจะให้คนอื่นบรรลุธรรมตนเองต้องบรรลุก่อน ส่วนศาสนทูตนอกจากจะประกาศคุณของพระคริสต์แล้วยังมีการนำหลักแห่งการสังคมสงเคราะห์ร่วมด้วย ทำให้การเผยแผ่คริสต์ศาสนาเจริญรุดหน้ายิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาธนกร กิตติปัญญา ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการเผยแผ่ศาสนาผ่านทางพระนักเผยแผ่ พระธรรมจาริกและองค์กรคริสต์ศาสนามีบทบาทต่อการเผยแผ่ศาสนา จนสามารถเป็นนักเผยแผ่ที่ดีได้ แต่การศึกษาในเชิงลึก พบว่า พระนักเผยแผ่ศาสนาทั้งสองมีจำนวนน้อยมาก และมีจิตใจนักเสียสละน้อย ดังนั้น คณะสงฆ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรพัฒนาระบบการเผยแผ่ให้ทันสมัยกับความเจริญทาง สังคม ทั้งนี้เพื่อเป็นการพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพสืบต่อไป (พระมหาธนกร กิตติปัญญา, 2563)

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษา “การศึกษาเปรียบเทียบบทบาทการเผยแผ่ศาสนาของพระธรรมทูตในพุทธศาสนากับศาสนทูตในคริสต์ศาสนา” ผู้วิจัยได้พบองค์ความรู้ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในศึกษาต่อไปดังนี้

องค์ความรู้ใหม่	พระธรรมทูต	ศาสนทูต
1. บุคลิกดี	1.ศีลบริสุทธิ์ 2.ประพฤติพรหมจรรย์ 3.จริยาวัตรตรงดงาม	1.ประพฤติตนเหมือนพระคริสต์ เช่น มีความสำนึกคุณ มีความกรุณา มีความรัก มีความอ่อนน้อมถ่อมตน มีความอดทน 2. เป็นผู้ควรแก่พระวิหาร 3. ถือพรหมจรรย์ 4. ประพฤติตนตามหลักบัญญัติ 10 ประการ
2. ความรู้ดี	1.รู้ดีรู้ชอบในคำสอนของพระพุทธเจ้า 2.รู้วิธีการในการถ่ายทอดตามหลักสัปปุริสธรรม 7	ศึกษาให้เข้าใจองค์แห่งใน คำสอน ของ พระ คริสต์ โดยเฉพาะ หลัก บัญญัติ 10 ประการ
3. ชี้นำดี	สามารถสอนบุคคลอื่นให้ดำเนินตนตามหลัก 3 ประการ คือ 1) การไม่ทำความชั่ว 2) การทำแต่ความดี และ 3) การทำจิตใจให้บริสุทธิ์	ปฏิบัติตนตามหลักพันธกิจการรับใช้ผู้คนในสังคม

สรุป

การเผยแผ่ คือ การประกาศหรือการเปิดเผยสิ่งที่ปิดอยู่ ที่คนยังไม่ได้รู้ ยังไม่ได้เห็น ให้ได้รู้ได้เห็นทั่วกัน พระธรรมทูตที่จะต้องทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้น ต้องเป็นพระสงฆ์ที่มีความเพียบพร้อมไปด้วยวัตรปฏิบัติต่างๆ ที่ดี สง่างาม มีมารยาทเรียบร้อย และมีความรอบรู้ทุกด้านสามารถชักจูงโน้มน้าวจิตใจของผู้ฟังให้เกิดศรัทธา ความเชื่อ เกิดความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาและสามารถนำไปเป็นตัวอย่างใช้ในชีวิตประจำวันได้

การเผยแผ่คริสต์ศาสนาเป็นการประกาศแผนการของพระเจ้าเป็นเจ้าที่จะช่วยเหลือมนุษย์ให้รอดจากภัยต่างๆ ผู้สอนคริสต์ศาสนานั้น ต้องมีคุณสมบัติที่เหมาะสมโดยเฉพาะความประพฤติ ความประพฤติของผู้สอนศาสนาและคุณสมบัติเหมือนพระคริสต์ที่คาดหวังให้ท่านปฏิบัติและพัฒนาระหว่างเป็นผู้สอนศาสนาขณะท่านกลายเป็นสานุศิษย์ที่อุทิศตนมากขึ้นของพระเยซูคริสต์ และต้องปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับหลักบัญญัติ 10 ประการ

เป้าหมายการเผยแผ่ศาสนาของพระธรรมทูตและศาสนทูตที่สอดคล้องกันคือการสร้างความสัมพันธ์ของคนในสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข โดยอาศัยหลักธรรมทางศาสนาเป็นเครื่องร้อย

วัด ส่วนในประเด็นที่ต่างกันนั้น พระธรรมทูตนอกจากจะสอนให้คนไม่เบียดเบียนกันและกันแล้ว ยังสอนให้มองถึงเป้าหมายสูงสุด คือ การบรรลุพระนิพพาน ซึ่งจะต้องมาเบียดเบียนกันและกันอีกต่อไป สำหรับศาสนทูตโน้มน้าวให้คริสตชนเห็นถึงความรักของพระคริสต์ ที่ประสงคิให้ทุกคนเข้าสู่สถานศักดิ์สิทธิ์อันเป็นนิจันรินดรนั้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 รัฐควรสนับสนุนงบประมาณในการเผยแผ่ศาสนาเพื่อนำหลักจริยธรรมเข้าสู่สังคม หรือกำหนดเป็นส่วนหนึ่งในแผนแม่บทในการพัฒนาประเทศ เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่สังคมตั้งแต่วัยเยาว์

1.2 องค์กรทางศาสนาควรมีการศึกษาหลักการและวิธีเผยแผ่โดยอาศัยแนวทางของบรรพบุรุษหรือศาสนาที่นำมาปฏิบัติอย่างทอ้งแท้ แล้วนำไปถ่ายทอดสืบต่ออย่างไม่หลงทาง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาหลักการแผ่ศาสนาในมิติทางสังคม และวัฒนธรรมไทย

2.2 ควรมีศึกษาการประยุกต์ใช้หลักการเผยแผ่ศาสนากับหลักการนำไปปฏิบัติสำหรับการดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขในสังคมปัจจุบันและอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา. (2534). *การฝึกอบรมพระธรรมทูต*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน เลขานุการ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ.
- คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตธรรม แผนกพระคัมภีร์. (2014). *พระคัมภีร์คาทอลิก ฉบับสมบูรณ์ (Thai Catholic Bible Complete Version) ภาคพันธสัญญาเดิม และภาคพันธสัญญาใหม่*. กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตธรรม แผนกพระคัมภีร์.
- คุณพ่อชวลิต กิจเจริญ. (ม.ป.ป.). *พระคัมภีร์และการประกาศพระวรสาร* : เอกสารประกอบการเรียนวิชา Missiology. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- บาทหลวงยอแซฟ วุฒิเลิศ แห่งลอม. (2012). *หลักธรรมคำสอนคาทอลิก*. เชียงใหม่: สำนักมิสซังคาทอลิก.
- บรรจบ บรรณรุจิ. (2544). *อัสติมหาสาวก*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูโกวิทสุตาภรณ์ (สมดี โกวิท). (2565). การศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์กับการเผยแผ่คริสต์ศาสนาของบาทหลวงเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ในจังหวัดหนองบัวลำภู. (ดุขฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาธนกร กิตติปัญญา. (2563). กระบวนการการเผยแผ่พระพุทธศาสนากับคริสต์ศาสนาบนพื้นที่สูงในจังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารวณัฎฆองแหรพุทธศาสตรปริทรรศน์*, 7(2), 37-51.

- พระมหาอรุณ จิตตคุตโต. (2544). ศึกษากระบวนการสื่อสารเพื่อเผยแผ่พุทธธรรมของสวนโมกขพลาราม. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมมจิตโต). (2538). *อุดมการณ์และบทบาทของพระธรรมทูตสายต่างประเทศในยุคโลกาภิวัตน์ อนุสรณ์พระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ 1*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิน ดอกบัว. (2549). *ศาสนาเปรียบเทียบ*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: ศิลปาบรรณาการ.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่มที่ 4*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- रिक วอร์เรน. (2006). *คริสตจักรที่เคลื่อนไปด้วยวัตถุประสงค์*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันคริสเตียนศึกษาและพัฒนาคริสตจักร (ซีอิตี).
- สิริวัฒน์ คำวันสา. (2534). *ประวัติพระพุทธศาสนาในประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขานุการ กองงานพระธรรมทูต. (2540). *การฝึกอบรมพระธรรมทูต*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- อุดร เขียวอ่อน. (2560). รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Alva G. Huffer. (1960). *Systematic Theology*. The Restitution Herald, January 1.